

Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada

For the Editorial Board
and SNF Ivan Cerar

Address: 61 McFarland Ave.
Toronto 10, Ontario, Canada
St. Joseph's Press, Toronto

Subscription rates: \$3.- per year
25 cents per copy

1 line 10 cent, 1 column x 1" \$ 1.40

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Povejte pa pred vsem svojo
glasno in jasno besede o tem,
koliko naporov ste sposobni
in voljni, da poženemo orga-
nizacijsko delo v nov polet.
Od Vas in Vaše podpore je
odvisno! Naša moč je v slož-
ni žrtvi, naše jamstvo v po-
žrtvovalnosti, naša zmaga pa
v veliki ideji.

PROF. JOZE KESSLER

LETNIK VI.—VOLUME VI.

TORONTO, 15. JULIJ 1956.

STEVILKA: 7.—NUMBER: 7.

ČE EN UD TRPI...

Zgodovinar Fran Erjavec pravi: Tabori, in ne leto 1848, so nam dali prvi in pravi narodni program. Doba taborov se je začelo leta 1868. Ideja Zedinjene Slovenije si je v dobi taborov zmagoslavno utirala pot med narod.

Tudi na Koroškem sta bila v oni dobi dva velika narodna tabora. V Zopračah pri Vrbskem jezeru in na Bistrici blizu Pliberka v Podjuni. V Zopračah je bilo zbranih 10.000 ljudi. Enoglasno so zahtevali Zedinjeno Slovenijo. To je bil klic narave, nepokvarjene narave. Solapnemčevalnica še ni zastupila naroda s protinaravnim nemškutarskim mišljenjem.

Podobno kakor v Zopračah je bilo tudi na taboru na Bistrici v Podjuni. Tudi to je bil plebiscit.

Kaj je bilo bolj upravičeno kakor zahteva po Zedinjeni Sloveniji! Narod je naravna celota in spada skupaj. Narod je velika družina - in družina spada skupaj. Toda cesarska Avstrija ni pustila, da bi se bil združil naš narod v Zedinjeni Sloveniji. Dokaz, kako mačehovsko je bila razpoložena proti našemu narodu in proti slovanskim narodom sploh.

Profesor Pavel Slapar je zapisal v celovškem mesečniku "Vera in dom": Narod se ne da ustanoviti kakor država. Narod se rodi. Narod je nekaj živo zrastlega. Narod je organizem, država je organizacija.

Narod je organizem

Za organizem velja: če en ud trpi, sotrpajo vsi udje. Če se en ud veseli, dobro počuti, vpliva to blagodejno na vse ude.

Za organizem velja: eden za vse, vsi za enega! Ali, kar je isto: vsak za vse, vsi za vsakega!

Tako je in mora biti tudi pri narodu. Naš narod je razkropljen po vsem svetu. A vse nas mora vezati vez narodne vzajemnosti, narodne solidarnosti. Vsak za vse, vsi za vsakega! Če en ud trpi, sotrpajo vsi udje, če se en ud veseli, se soveselijo vsi udje.

Narod je organizem, je družabno telo. Dolžnost telesa je, da skuša najprej pomagati svojim bolnim in ogroženim udom. Narod ima dolžnost, da se briga za svoje bolne in ogrožene ude. Če ima dolžnost, ima tudi pravico. Narod ima naravno pravico, da se briga za vse svoje ude, zlasti še za svoje ogrožene ude.

Ko pride pravi trenutek, tedaj mora narod skušati rešiti svoje trpeče in ogrožene ude. Narod mora zahtevati od svojih voditeljev, da se brigajo

O dolžnostih nič kaj radi ne slišimo. Bolj nam je pri srcu pravica. Za svoje resnične, pa tudi namišljene pravice se radi potegnemo in smo ujaljeni, če nam kdo te pravice krati. Dolžnosti pa se radi izognemo in na lep ali pa tudi grd način otresemo. Taki smo pač ljudje.

Ko govorimo o pravicah, ki gredo slovenskemu narodu po božjih in nrvnih zakonih, so nam pred očmi predvsem pravica do svobode in enakopravnosti z drugimi narodi. V lastni narodni državi vidimo pogoj vsestranskega napredka, gospodarske in kulturne rasti. SLOVENSKA DRŽAVA, kjer bodo SLOVENCISAMI brez kakršnega koli pritiska svobodno izbirali svoje narodne predstavnike in jim izročali oblast, to je naša pravica, za katero smo se dolžni potegovati in z vsemi dovoljeni sredstvi tudi boriti.

Kdor se tej pravici odreče, ali kdor to pravico zanikuje, ali pa stremljenje po slovenski državnosti smeši iz tega ali onega vidika, dokazuje, da ni dozorel član slovenske skupnosti. V njem je duh hlapčevstva, katerega so nam tuji, pa čestokrat tudi lastni

za vse ude narodnega telesa, zlasti še za ude, ki so v nevarnosti, da propadejo, da se izneverijo svoji narodnosti. Voditelji, ki se za to svojo prvenstveno dolžnost ne brigajo ali jo zanemarjajo, so nesposobni voditelji in ne spadajo na vodilno mesto. Narod jim mora odvzeti voditeljsko mesto.

Narod je organizem. Vsi udje so dolžni, da se brigajo za blagor naroda. Prva dolžnost do naroda je, da ostane vsakdo zvest svoji narodnosti. Glavni in najvidnejši znak narodnosti pa je materinska govorica. Torej je prva dolžnost do naroda, da ostane vsakdo zvest svoji materinski. Sramota in greh proti ljubezni do svojega naroda je, če se kdo sramuje svojega materinskega jezika. O naši slovenščini je rekel Švicar, da je "tako sladka, tako mehka, tako bogata na samoglasnikih, tako zvoneča"! Bodimo Bogu hvaležni, da nam je dal tako lepo materinsčino!

Vsi smo v narodovi službi, vsi moramo služiti narodu. Josip Stritar pravi v svoji pesmi "V službi naroda" takole:

Lepo je, da se govori navdušeno za dom in poje; še lepše pa se meni zdi, če zanj gre vsak na delo svoje. Če v službo svojo narod tvoj pokliče te, zvesto mu služi; do konca nemajnan stoj in z mamonom se ne okuži!

K.S.

DOLŽNOST

rojaki, gnani po zgolj strankarskih ali osebnih ciljih, vcepjali leto za letom.

Toda danes se dotaknimo predvsem dolžnosti. Dolžnost je dostikrat trda. Dolžnost nalaga žrtve in odpovedi. Dolžnost je večkrat težko breme.

Imamo dolžnosti od Boga, našega Stvarnika, do Cerkev, ki je božje ustanova, imamo dolžnosti do sočloveka. Človek je družabno bitje, vezan je na družbo in ima do nje obveznosti katerih, se ne more in se sme izogniti. Ljubi Gospoda svojega Boga nad vse, svojega bližnjega pa kot sam sebe... Imamo pa tudi dolžnosti do naroda.

Kakor si nismo mi sami izbirali staršev, ampak nam jih je BOG izbral prav tako si tudi človek ne more izbirati po svoji volji, kateremu narodu naj pripada. Bog nam je dal slovenske starše. Prva beseda, ki smo jo slišali in doumeli je bila slovenska. Božja volja je torej, da smo bili rojeni od slovenskih staršev, v slovenski družini, v slovenskem družabnem občestvu. Po božji volji torej pripadamo slovenski narodni družini, slovenskemu narodu.

Kakor imamo dolžnosti do očeta in matere: Spošuj očeta in mater... tako imamo tudi dolžnosti do svojega naroda. Lahko sicer zatajimo svoje roditelje, se jim odrečemo, prepustimo jih svoji usodi, toda kljub temu ne moremo izbrisati in uničiti v sebi krvi, ki teče v nas po očetu in materi. Lahko zatajimo svoj narod pred tuji, a bistva, ki polje v nas po očetu in materi, zatajiti ne moremo. Izdajstvo je grda reč. Zločin je in črna nevhvaležnost, zatajiti starše in se jim izneveriti. Prav tako je zločin izneveriti se narodu, katerega pripadamo.

Kakšne so torej dolžnosti, ki jih imamo do slovenskega naroda? Naša dolžnost je, da svojo narodnost cenimo, se je zavedamo in jo izpovedujemo. V nobenem primeru se zaveden Slovenec ne sramuje svojega naroda. Ko slišimo tisto o "majhnosti Slovencev" in o "nevarnostih, ki nam pretijo od juga in severa" ter "da je za nas bolje, da smo združeni z južnimi brati", se spomnimo zgodovinskega dejstva, da nam "bratje iz juga" niso prav nič pomagali pri obrambi naših meja. Dalje, da niso imeli vodilni politiki "bratskega južnega naroda" nobenih interesov za naše meje na Koroškem in v Trstu ter da smo prav po krivdi "južnih bratov" v zgodovinskih trenutkih izgubili Koroško in Trst. Zvedajmo se, da imamo kljub majhnosti iste pravice, kot jih imajo Lahi, Madžari in Nemci. Pa še to: Slovenski narod je doprinesel kljub svoji majhnosti velike žrtve za ohranitev krščanskih izročil v dobi turških navalov in je danes eden izmed najbolj izobraženih narodov v Evropi. Bodimo ponosi na svojo slovensko pripadnost in zahtevajmo povsod enake pravice!

Nam ki smo po tragediji v letu 1945 šli v tuji svet kot žrtve brezbožnega komunizma, je Bog določil še neko posebno nalogo. Slovenski emigranti v svobodnem svetu naj bodo usta trpečega naroda v domovini. Slovenci v domovini so sužnji komunističnih trinogov. Govoriti ne smejo tega, česar sta jim duša in srce polna. Ne morejo razodeti svojega gorja, niti izpovedati

svojih narodnih teženj. "Slovenska narodna republika", ki navidezno krije slovenske narodne zahteve, niti od daleč ni to, kar Slovenci hočejo. Beograd se danes odloča o usodi Slovencev, Hrvatov in Macedoncev. Takozvane "republike" so zastopljene na račun Beograda in velesrbstva. Velesrbstvo je danes prav tako živo kot je bilo pod dinastijo Karadjordjevičev.

Kdo naj torej govori v imenu Slovencev, ki so obsojeni k molku? Slovenska emigracija. To je NAŠA ZGODOVINSKA DOLŽNOST. Ali pa se je tudi zavedamo? Ali smo doslej to slovensko narodno zahtevo po svobi in enakopravnosti ter slovenski državnosti izven "jugoslavskega okvirja" že dovolj glasno izpovedali in pred svetovnim političnim forumom povdarili?

Zal, da je bil doslej Akcijski odbor za svobodno slovensko državo edini, ki je to vsenarodno zahtevo prinesel na dan, jo objavil, zagovarjal in branil polnih 10 let. Mesečnik "Slovenska Država" in "Slovenska Pot" v Argentini, ki se jima je pridružila Slovenska beseda, sta bila edina, ki sta o tem pisala in še pišeta. Večina ostalega slovenskega tiska v svobodnem svetu je o tem molčala in še molči.

Ni dovolj, če SLS sprejme v program idejo o slovenski državi. S to vsenarodno idejo moramo iti pred svetovno javnost. Slovenska državnost ni zgolj domača osebna zadeva, katero bomo enkrat medsebojno poravnali, ampak je to zadeva pravičnosti in vesti vsega civiliziranega sveta in državnikov katerim ideja o samoodločbi narodov ni le zgolj reklamna poteza.

Na žalost moramo prikazati neko zelo čudno politično sliko. Glavna slovenska stranka, ki tvori jedro Slov. Narodnega odbora — SLS ima v svojem programu slovensko državno idejo (meni se dozdeva, da je ta ideja zelo pogojna, op. pisca); Slovenski Narodni odbor, kateremu načeljuje predsednik SLS, pa še vedno zagovarja idejo jugoslovanske federacije, ki je kakor vsi znaki kažejo, med sbrskimi politikami na zelo trhljih nogah.

Naša dolžnost je, da se vzdramimo! Vsi, posamezniki in organizacije! Bodimo glasniki slovenske državne ideje! Zavedajmo se pravic, ki nam gredo kot Slovincem! Imejmo pa pred očmi tudi dolžnosti, ki iz teh pravic izvirajo! Nič nam ne bo dano, česar si ne bomo sami z lastno žilavostjo in odločnostjo znali priboriti!

Mirko Geratič

SE VEDNO NISO SPREGLLEDALI

Titov obisk v Sovjetiji je zbudil v ZDA precej prahu. Zelo glasne so postale zahteve, da Amerika preneha z nadaljnjo pomočjo Titu, ki dejansko služi samo utrjevanju komunizma in tlačanju narodov v Jugoslaviji.

Kljub temu izgleda, da je Titu uspelo ponovno prepričati zapadne diplomate, da še ni popolnoma v moskovskem taboru, ker ga je vlada ZDA pomirila, da bo kljub njegovemu obisku v Moskvi še naprej deležen pomoči ameriških davkoplačevalcev.

Po Titovi lastni izjavi veže Sovjete in Jugoslavijo "skupni jezik", namreč jezik internacionalnega komunizma. V ciljih jih družijo "medsebojno

THIS IS SLOVENIA

TRIGLAV

TRIGLAV, PATRIARCH OF THE JULIANS

Grandfather Triglav, patriarch of the Julian Alps and highest mountain in Yugoslavia, challenge us to tackle his dizzy dome.

"No danger today with all the fool-proof iron ladders and handrails," we were assured. But that the ascent was once fraught with hazard is attested by the score of graves of luckless Alpinists lying in a little churchyard below the summit.

"A dawn start, and by midafternoon we were crawling over the grim giant's shoulder where edelweiss seemed as thick as buttercups in a New England pasture. At a youth hostel came warnings of approaching stormy weather: "Better return for the night to the lower huts".

"Clinging to the side of gaping abysses, the trail led us downward. Light held until we were ensconced in lampit comfort. Then the storm burst."

"An hour later the door banged open to admit a smiling figure streaming water from a rubber poncho — a young Ljubljana photographer supplying his picture postcards to the chain of mountain inns."

"He drank a cup of coffee, transacted his business with the landlord; then, donning raincoat, made for the door."

"May I ask you where you are going?" I inquired.

"To the next inn, up near the crest," he nonchalantly answered. "I have an electric flash in my pocket."

"That's madness!" I exclaimed, as he vanished into the night.

The landlord only laughed at my consternation. "To our people, these trails are like a city street to you. From childhood they know every rock and crevice."

Douglas Chandler, Kaleidoscopic Land of Europe's Youngest King.

The National Geographic Magazine, June 1939, 695

MARIJA POMAGAJ NA BREZJAH.
SLOVENSKA NARODNA BOŽJA POT.

razumevanje". Edina stvar, ki buje ameriški dolarjev in a-
je še pogrešamo, je formalna
meriškega orožja vsaj po tem
ovinku, Hruščev pa lahko ka-
Titom. Toda ta trenutno očit-
že na primer "spremembe" v
no še ni na mestu, ker bi pre-
več razburila duhove in one-
"miroljubnosti", ki bo uspa-
mogočila staro komunistično
taktiko ločenega marširanja
rani zapadni svet in olajšala
in skupnega udara. Tito oz.
svetovnemu komunizmu konč-
svetovni komunizem še potre-
no zmago.

Rev. Anton Merkun - osemdesetletnik

Ameriška domovina je priobčila članek g. Edija Gobca v počastitev preč. g. Merkuna. Na žalost je urednik članek na povsem svojski način cenzuriral. Da pokažemo praktični primer te cenzure, objavljamo kopijo članka, ki smo jo prejeli od g. Gobca. Kar je urednik črtal, je v našem ponatisu debelo tiskano.

Opomba uredništva

Dne 4. julija bo v župniji Marije Vnebovzete v Clevelandu obhajal častitljivi jubilej - osemdesetletnico svojega nadvse plodnega življenja - preč. g. duhovni svetnik zlato-mašnik Anton Merkun, Gospod jubilar je eden najbolj zaslužnih Slovencev, zato bi res ne bilo prav, če bi njegov jubilej prezrili.

Anton Merkun se je rodil 4. julija 1876. v kmečki hiši na Igu ob robu Ljubljanskega barja. Že kot dijak in bogoslovec se je odlikoval po svojem mnogostanskem zanimanju in delavnosti, saj se je zvraven obveznih predmetov učil še vseh mogočih ved.

Ljubil je jezike, katerih se je dozdaj učil vsega skupaj nič manj kakor 28. Nadebudnega mladeniča so vabili študirat na Dunaj, toda mladi Merkun se je raje odločil za delovanje med svojim vernim preprostim narodom. Tako je služboval najprej kot kaplan v Koprivniku, v Velikih Laščah na Dolenjskem in Razdrtem na Notranjskem, kot župnik pa na prijaznem Homcu in pozneje na veliki fari Dobrepolje pri Ljubljani. Vmes je še za nekaj časa pohitel v Argentino, kjer je versko in narodno povezal slovenske in hrvaške izseljence.

Ce smo s tem našli glavne kraje jubilarovega službovanja, smo se dotaknili samo zunanje posede, ki ji daje pravo vsebino šele gorečnost poklica. In tu sklonimo glave v spoštovanju in občudovanju slavljenceve naravnost neprekosljive dejavnosti!

Gospod jubilar je bil najprej goreč dušni pastir svojih faranov in sijajen organizator župnijskih društev in ustanov. Toda v svojem silnem zagonu, porojenem iz ljubezni do Boga in do Slovenije, ni ostal na tej ožji osnovi. Bil je podoben ribičem, ki odveslajo na odprto in vržejo mreže globoko. Tako je postal organizator duhovnikov, ki jih je povezal v posebni duhovniški organizaciji. Bil je tudi eden glavnih delavcev za združitev odpadlega Vzhoda z Rimom in je vzhodno vprašanje zelo vestno preštudiral, napisal o njem več razprav in knjig in sčasoma zbral največjo unio-nistično knjižnico v Sloveniji. Zelo živahno se je udeleževal na misijonskem področju, kjer je položil temelje več misijonskim zavodom, šolam in organizacijam. "Katoliški misijoni", ki izhajajo v Argentini, so v več strani dolgem članku komaj bežno našli njegove zasluge samo na misijonskem področju in ga upravičeno prišli med najplodnejše slovenske misijonske delavce.

Toda duhovniško in misijonsko delovanje vključ vseh svoji prostranosti ni izčrpalo Merkunove silne ustvarjalne moči. Vzorni duhovnik je prihitel svojemu ljudstvu na pomoč povsod, kjer so kričale potrebe. Da bi mogel učinkovito pomagati slovenskemu kmetu, se je šel učiti umne živinoreje in zadružništva v Švico. Kako široko in raznovrstno je bilo njegovo delovanje na gospodarskem področju, bomo razumeli, če se spomnimo, da je v celem okraju on organiziral živinorejce, da je postavil več zadružnih domov, da je zgradil prvi moderni zdravstveni dom na zadružni podlagi v Sloveniji in da je priskrbel okoličanom zasluge z ustanovitvijo dveh tovarn.

Tudi na dobrodelnem polju je bil naš ljubljani jubilar naravnost neprekosljiv. Ustanovil je vsenarodno organizacijo Dobrodeltost in ji postavil lastni dom v Ljubljani. Zgradil je več modernih sirotišnic in hiralnic, postavil dom za uboge vajence v Ljubljani in ustanovil tudi zavod in šolo za slepe. Že med prvo svetovno vojno je skrbel za sirote, ki jih je natrpal celo v Društveni dom, kjer jih je vzdrževal

na svoje stroške. Med drugo svetovno vojno je skupaj z narodnim poslancem Rev. Skuljem vodil dobrodelno pisarno v Ljubljani, po svojem prihodu v Ameriko pa je od svojega starega prijatelja in izseljenskega sodelavca patra Zakrajška prevzel Baraga Relief, kjer ni samo neumorno zbiral sponzorje, darove in obleko, ampak je zvraven požrtvovalnega dela iz svojega skromnega zasluga tudi sam kril upravne stroške. Baragova pomoč je zvraven Lige, ki je pozneje prevzela vso ameriško-slovensko dobrodelnost, nudila slovenskim trpinom največ pomoči.

Gospod jubilar se je vedno zavedal, kako važno je predvsem še za številčno šibek narod, da se čimbolj izobrazi, zato je naravnost očetovsko skrbel za dijake, akademike in bogoslovce. Dolgi vrsti študentov ni bil samo duhovni, ampak tudi krušni oče. V akademskih ni nikoli gledal nevarnosti mladinstva, kot tisti, ki trepečejo le za prvo in zadnjo besedo, ampak je storil vse, da bi, kakor njegova velika vzornika Slomšek in Janez Ev. Krek, še poživljal njih naravni ogenj in še neskaljeni idealizem, po katerem naj bi se, kakor povsod v kulturnem svetu, pomlajal tudi slovenski narod. Akademik in vajenec sta ob skupnem očetju Merkunu čutila, da sta brata in bodoča sokovača lepše usode slovenskega naroda. Vajencem je postavil dom, za bolne študente je preuredil svojo hišo v okrevališče in mladini je dal zgraditi celo plavalni bazen. Naš slovenski Don Bosco!

V politiko gospod jubilar ni nikdar sili, čeprav bi bil najbrž zlahka postal narodni poslanec, bil vedno eden najbolj vnetih in plodnih narodnih buditeljev. Med prvimi je deloval za odepitve Slovenije od Avstrije in večkrat se je izkazal za desno roko pokojnega Janeza Ev. Kreka. Med prvimi je podprl slovenski državni pokret in doprinesel je važni delež, da se je slovenska državna ideja razširila med svobodnim narodom in se prijela med oklevajočimi politiki. Z veliko vnetostjo je zavzel tudi za idejo o skupni složni narodno-obrambni akci-

ji protikomunističnih Slovencev, ki jo preko številnih prijateljev širi zlasti v Južni Ameriki. Naš slavljence je zvraven nad ozko skupinsko politiko, ki ji gre tolikokrat le za zunanji obraz in strateško monopoliziranje oblasti, kar mu nekateri hudo zamerijo, toda zadnji košček njegovega srca prekipelava v čistem slovenskem rodoljubju. (Vidi, kako dosledno politično cenzuro izvaja v tem odstavku strankar v uredništvu AD! Op. ured.).

Anton Merkun se je udeleževal še na celi vrsti drugih področij. Urejeval je vrsto listov, od nabožnih do znanstvenega Etnografa, in njegove zbirke bogatijo slovenske muzeje. Napisal je več knjig in brez številna brošur in člankov. Z nekaj pomočniki je spisal celo latinsko razpravo o internacionalizaciji Cerkve, ki je vzbudila precej zanimanja po vsem svetu in je morda tudi nekoliko pripomogla k poznejšim reformam. Bil je med začetniki mednarodnega pokreta Kristusa Kralja, ki je rodil za Cerkev tako lepe sado-ve.

Tudi v Ameriki blagi starček še vedno neumorno dela. V edinih počitnicah, ki sem jih imel v tej deželi, sem mu šel malo pomagat. Takrat, ko sva brskala po raznih spisih od devetih zjutraj do devetih zvečer in ko mi je včasih več ur nepretrgoma narekoval, sem videl, kako neizčrpna je celo v starosti in boleznih njegova delavnost. Res pa je, da so njegovi sicer lepi uspehi v Ameriki v primeri z njegovimi stvaritvami v Sloveniji razmeroma majhni. Eden glavnih zadržkov je, da ga (ne "se" kot je spretno spremenil urednik AD, prip. ured.) Slovenci tu premalo poznamo ali celo napačno poznamo in mu zato manjka vnetih in razgledanih soledavcev. Kot vsak velik mož tako je namreč naletel tudi naš slavljence na nekaj manj idealnih nasprotnikov, ki so znali zgraditi pred njim močan plot. In tu, ko je njegova silna ustvarjalna energija zadelala ob zapreke, preko katerih ni mogla, se je razbila na sto brezupnih poskusov. Zadnja jubilarova leta označuje ta psihološka drama, ki bi jo

bil lahko vnaprej napovedal vsak psiholog. Vrelec, pred čigar strugo postavimo jez, se mora nujno razliti preko polja in se izgubiti v razsušeni zemlji. Toda prav v svoji neomajni vdanosti v božjo voljo in v svoji neumorni vztrajnosti gradi starček Merkun svojo novo veličino, ki ni v očeh božjih in v očeh tistih, ki ga poznamo in hvaležno spoštujemo, nič manjša od veličine nekdanjega Merkuna organizatorja in graditelja. Zdi pa se mi, da bi se z malo iskrenega spoštovanja in ljubezni do bližnjega moglo marsikaj urediti tako, da bi lahko blagi starček tudi v tej deželi svobode brez strahu pred ukori in opomini plodno sprostil svoje silne ustvarjalne sile, porojene iz njegove velike ljubezni do bližnjega. To toliko bolj, ker duhovniku Merkunu, kot ga poznamo, ni šlo nikoli za to, da bi nosil zastavo, ampak samo za to, da bi prinašal, kjer koli mogoče, umno rešitev in potrebno pomoč. Zastave raztrga prva burja, ne bomo pa zlepa našli Slovence, ki bi mogel pokazati na tako obširno in plodno življensko delo kakor naš neumorni jubilar, blagi starček duhovnik Anton Merkun.

Hvaležni občudovalci in prijatelji gospodu svetniku k častitljivemu jubileju iz srca čestitamo in mu kličemo:

Dragi naš gospod, Bog Vas živi še na mnoga leta!
Edi.

SREBRNA MAŠA

8. julija je obhajal srebrno mašo hrvatski duhovnik v Torontu preč. g. George Vrdo-ljak. Na predvečer so mu pripravili velik banket, ki se ga je udeležil tudi torontski kardinal James C. McGuigan. Tudi Slovenci v Torontu se pridružujemo z voščili in željo, da bi jubilar doživel še mnogo jubilejev!

EDI GOBEC—ŠTIPENDIST

Agilni akademik g. Edi Gobec je dobil veliko priznanje za svoje študijsko delo na univerzi ameriški Opportunity Fellowship Committee ga je imenoval za Opportunity Fellowa za l. 1956-57. To je menda prvi primer, da je dobil študentsko stipendijo Slovenec.

G. Gobcu, ki je poleg pisanja in izdajanja Akademika ter dopisovanja drugim listom k temu znanstvenemu in obnem praktičnemu odlikovnjaku, ki mu bo vsaj za eno leto omogočilo, da mu ne bo treba poleg študija in drugega hoditi še v tovarno, iskreno čestitamo!

SLOVENSKE KNJIGE IN REVIEJE

"SOCIOLOGIJA" IN SLOVENSKI PROGRAM

V knjigi "Sociologija", II del, 1. snopič, nam je njen pisatelj v poglavju "Narod in država" nazival celo vrsto dejstev in znanstveno ugotovljenih trditve, ki dajejo ideji, ki jo zasleduje ta revija, vso oporo in vrednost. Zlasti je važna za nas točka 366 omenjene knjige, kjer se postavlja trditev, da je lastna država ideal vsakega naroda. Mnogi so že objavili kritiko te važne knjige, toda omenjene trditve še ni nihče zanikal ali zavrgel. Razumljivo je, da je težko zanikati to, kar je čista resnica. Vse slovensko izobraženstvo v begunstvu na ta način priznava pravilnost razglabljanja slovenskega znanstvenika o narodu, ki v svoji dokončni obliki — v lastni državi — doseže višek razvoja.

Pričakovali bi sedaj, da bo posledica take knjige in teh ugotovitev splošen porast zanimanja za slovenski državni program. Smešno bi namreč bilo predpostavljati, da ugotovitve slovenskega sociologa o narodu in državi niso mišljene in veljavne za slovenski narod. Sociologija kot znanstvena veda, nam jasno in točno pove, da je smoter in cilj vsakega naroda imeti lastno državo. Slovenci smo pa kljub temu še vedno zelo različnega mnenja in mišljenja o tem.

Dva možna vzroka te naše razcepljenosti bi mogli navedeti. Prvega bi lahko imenovali slovensko farizejstvo: obravnavati in pritrjevati pred javnostjo, delati pa v čisto nasprotnem smislu. Drugi vzrok pa bi mogoče bil v naši politični nezrelosti. Pisec "Sociologije" je postavil trditve, da samo politično zreli narodi stremé po lastni državi.

Naj bo vzrok kakršen koli, dejstvo je, da misel o samostojni slovenski državi še zdaleka ni zajela vseh Slovencev v begunstvu in še vedno se slovenske politične stranke krčevito oklepajo starih programov.

Priznati, da si pristaš in zagovornik ideje o samostojni slovenski državi, ne pomeni, da si prenehal biti demokrat, socialist, liberalec ali klerikalec. Motijo se tisti, ki mislijo, da hočejo propagatorji te ideje uničiti tradicionalne slovenske stranke in prav tako tudi tisti, ki smatrajo razširjenje tega ideala kot delo nove politične stranke. Zmotno in neresno je tako mišljenje.

Po drugi strani je znano, da do sedaj tako slovenski liberalci, kot demokrati in socialisti zanikajo in zavračajo idejo o samostojni slovenski državi in samo delno so jo sprejeli klerikalci. Gospodje, ki vodijo te stranke v begunstvu, imajo sedaj možnost, da dvignejo svoj krik v nebo in protestirajo proti ugotovitvam slovenskega znanstvenika.

Zaključek je jasen in dosleden. Vodje slovenskih strank s svojim molkom priznavajo, da so ugotovitve slovenskega znanstvenika o narodu in državi pravilne in tehtne. To priznanje pa jim sedaj nalaga tudi dolžnost, da svoje politično delo preusmerijo in ga postavijo na čisto slovensko podlago t.j. da sprejmejo idejo o samostojni slovenski državi kot temelj in bazo v svoje politične programe.

Ali bodo to tudi storili?—I. Slovenska pot IV, 1, str. 15

Razgovori in razgledi. Zaradi selitve urednika bo izšla prihodnja številka kot dvojna številka v oktobru 1956. Novi naslov: 1 Walker Rd. Willowdale, Ont.

Meddobje. 6. številka drugega letnika je izšla in prinaša v glavnem naslednje gradivo: Leposlovje — Detajl s prve podobe (R. Jurčec), Pometac Marich (F.F. Bukvič), Pot k reki na sever (Z. Simčič), pesmi — Oblaki v očeh in Zapad (F. Papež), Razprli so kostanji in Vrba (S. Janežič), Čista golotnost, V sencih mnogih luči, Matematični poljub, Nekli množici (V. Kos), Nebo razpeto je (R. Lenček), Jesen, Tolažba, V zarje, Medčas v glasbi (L. Lavrenčič); Milan Komar razpravlja o borbi in ljubezni, M. Javornik

piše o Malrauxu, pesniku de-janj, R. Jurčec je naslovil svoje poročilo tokrat "Glej te, sanjač prihaja." Slede poročila iz umetnostnega življenja, ocene knjig in kronika. Priloge prinašajo dela slikarja Avgusta Černigoja, naslovna stran je posnetek linoreza Stalagmiti in stalaktiti (B. Kramolc).

Sociologija II, 2.

Dr. Ivan Ahčin, Sociologija. Druga knjiga, drugi snopič. Buenos Aires 1956. Založila in izdala Družabna pravda, družba za širjenje krščanskega socialnega nauka. 465 strani. Cena 3.-\$. Dobi se pri poverjenikih Družabne pravde.

Drugi snopič druge knjige obravnava državo, mednarodno družbo ter vero in družbo.

Poglavje o državi razpravlja o pojmu države in njenem izvoru, o namenu države, o skrbi za obče blaginjo, o skrbi za kulturo, o pravicah države, o oblasti v državi, o opravih državnih oblasti, o dovoljenosti odpora proti oblasti, o modernini in o totalitarni državi.

Državo opredeljuje pisec kot "politično skupnost na določnem ozemlju bivačnega naroda, ki razpolaga v svrhu skupne blaginje z najvišjo vladarsko oblastjo" (str. 15). "Narod" bi bilo bolje nadomestiti z "ljudmi", da bila opredelitev primernejša tudi za večnarodne države. Država je utemeljena v človekovi družni naravi. Na str. 26 priznava pisec: "Ako je narod bil nadvladan in je proti svoji volji prisiljen živeti v neki državi, ima pravico, da se z vsemi dovoljenimi sredstvi bori, da doseže ali lastno državno samostojnost ali vključitev v kako drugo državo". Na tem mestu bi bilo primerno izrecno omeniti, da velja ta pravica tudi za narode, ki so doslej živeli v kakšni širši politični organizaciji, pa so v času toliko dozoreli v svoji samostojnosti, da žele in so sposobni upravljati lastno državo. Namen države je obča blaginja. Za dosego obče blaginje ima država oblast, ki pa je vezana na naravno pravo. V teh mejah so ji državljanji dolžni pokorščino.

Za nas bi bilo zelo važno pravočasno poznanje določil o zasedbeni oblasti in o MEDNARODNIH določbah o ujetnikih, predno smo doživeli vso tragedijo na lastni koži. Kolikor mi je znano, je bil pok. prof. dr. Ehrlich eden redkih, ki je s tem znanjem ščitil Slovence pred italijanskim okupatorjem, kolikor je bilo pač mogoče, dokler ni padel kot žrtev komunističnega zločina. Avtor tudi primerno naglašja, da je pojem absolutne državne suverenosti že zastarel. Mogel bi še omeniti, da vsebujejo nekatere nove ustave v Evropi določila, da postanejo določeni nad državni zakoni sami po sebi obvezni za te države. V poglavju o odporu proti oblasti dopušča aktivni odpor (A. Ušeničnik je dovoljeval samo pasivni odpor) proti oblasti kot silobran ljudstva. Poroča tudi o naziranjih nekaterih katoliških znanstvenikov, ki dopuščajo pod določenimi pogoji tudi poedincu, da usmrti tirana v interesu obče blaginje kot izvrševalec ljudske pravice do silobrana. Dobro tudi naglasi, da demokratična ureditev države ni možna samo v formalni demokraciji.

V poglavju o mednarodni družbi odklanja avtor moderno vojno kot sredstvo poravnavanja sporov med državami. Zelo podroben in poučen je člen o organizaciji mednarodnega življenja, kjer sta opisana Društvo narodov in Organizaciji zedinjenih narodov. Nekoliko moti raba kratice DN, ki smo je bili vajeni za Društvo narodov, ko govori o Organizaciji zedinjenih narodov.

Poglavje o veri in družbi vsebuje odstavke o zmotnih teorijah o izvoru vere, o veri pri najstarejših narodih, o veri in razčlenitvi družbe, o krščanstvu s sociološkega vidika, o pravoslavju, protestantizmu ter katolicizmu in družbi, o Cerkvi in državi na-

(Nadaljevanje na tretji strani.)

STAR KANADSKI OBIČAJ..

MESTNI PRAZNIK

Prvikrat so proslavljali mestni praznik leta 1869. in sicer v Torontu, kjer so ga dejansko vpostavili z odlokom mestnega odbora. Kasneje so ga prevzele tudi druge občine, ter je tako postal kanadski običaj. Letos bo ta mestni praznik obhajan šestega avgusta.

O'Keefe's
OLD VIENNA
BREWERY LIMITED

Ilustriral za O'Keefe's
Andries Emmink, na Holandskem
rojeni kanadski umetnik.

MED SLOVENCIMA

TORONTO

KAJ PA BI TEBE TREBA BILO

NOV PRIMER BREZPRIMERNE HINAVSCINE

V nedeljo, 24. junija je g. Markez obvestil blagajnika Hranilnice in posojilnice Janeza E. Kreka, da izstopa iz zadruga. Kot razlog je navedel, da ljudje govore o njem razne stvari. Izrecno je omenil, da ga je nekdo napadel na nekem plesu, češ da ni veljavno poročilo, ker se je poročilo pod nepravim imenom. V teku razgovora je svetohlinsko govoril, kaj bi se dalo napraviti, da bi se razmere med Slovenci v Torontu izboljšale. Predlagal je, da bi se sklical sestanek in bi si drug drugemu povedali vse očitke v obraz. Celotno to je izjavil, da je pripravljen zapustiti Toronto, če bi se potem razmere med Slovenci v Torontu izboljšale.

Tajnik zadruga pa je že 14. junija zvedel iz uradnih virov, da organizira g. Markez novo slovensko kreditno zvezo v okviru župnije Marije Pomočnice kristjanov.

Ker je slovenska župnija v Torontu izključno narodnostna župnija, bi bilo področje njene kreditne zveze popolnoma isto kot je že področje Hranilnice in posojilnice Ja-

neza E. Kreka. Ker je število Slovencev v Torontu sorazmerno majhno, ni možno, da bi dve kreditni zadrugi dobro poslovale druga ob drugi. Zato je jasno, da je namen ustanovitve nove istočasno tudi namen uničiti prvo.

Kolikor je bilo možno zvedeti, so imeli nekateri osebno vabljeni poseben sestanek v cerkveni dvorani, ki ga je vodil g. Markez. Na sestanku je govoril tudi župnik preč. g. dr. Kolarčič. Sicer je sprva izjavil, da nima sam z organiziranjem nič skupaj, da pa ustanovitev zadruga pozdravlja, toda malo pozneje je dokazal, da je čudovito dobro poučen o vseh dosedanjih in bodočih korakih, ki so potrebni za ustanovitev kreditne zveze.

Odbor Hranilnice in posojilnice Janeza E. Kreka je poslal članstvu v svojem Zadržnem vestniku posebno odprto pismo, v katerem je to akcijo za ustanovitev nove zadruga opisal, nadzorne oblasti pa je opozoril, da sta dve kreditni zvezi za Slovence v Torontu nemožni.

Torontski poročevalce skupnost

"ORGANIZIRANA" SLOV. KATOLISKA SKUPNOST.

Po posebnih letakih, pa tudi s priznične smo zvedeli, da "je organizirana slov. kat. skupnost v Torontu dobila svoje lastno središče. Ustanovila se je SLOVENSKA PISARNA slovan centre. "Slovenska pisarna" bo imela svoje prostore v lastni hiši, blizu slovenske cerkve. Poslojpe v ta namen je že kupljeno". Tako besedilo letaka.

Kolikor smo mogli zvedeti, so katoliški Slovenci v Torontu organizirani še v raznih organizacijah, ki pa niso

nakupi hiše nič vedele. Zopet nov primer neupravičenega prilasčevanja širšega naslova, za katerim se skrivajo majhne organizirane klike, ki izkoriščajo slovensko in katolištvo za svoje ozke namene.

Že pred začetkom poslovanja Slovenske pisarne pa mnogi dvomijo, da bo odgovarjala svojem angleškemu imenu "Slovan Centre", ker so vse vrste obveščevalnih sredstev med Torontom in Clevelandom močno izkoriščane. Cleveland pa trenutno še ni v oKanadi.

RAST SLOVENSKE ZADRUGE V TORONTU

Hranilnica in posojilnica Janeza E. Kreka v Torontu izkazuje od svoje ustanovitve pred dobrimi tremi leti naslednjo lepo rast, ki jo izkazujejo številke:

	število članov	vloge	posojila
30. junij 1953	53	4.131.81	390.00
31. dec. 1953	140	24.339.70	11.348.50
31. dec. 1954	228	51.574.10	44.002.54
31. dec. 1955	277	78.871.88	58.267.03
30. junij 1956	292	91.543.10	76.968.94

Nadzorne oblasti so tudi odobrile nakup hiše, kjer bo odslej posojilnični urad.

SLOVENSKE KNJIGE IN REVIIJE

(Nadaljevanje z druge strani.)

čelno ter o njunem odnosu v zgodovini.

Vsako poglavje zaključuje obširna navedba slovstva, celotno delo pa osebno in stvarno kazalo ter pregled vsebine.

Pričujoči snopič kaže izboljšanje v jeziku, čeprav bi ga bilo možno še izboljšati. Tudi slovensko slovstvo je v večji meri navajano. Popravljalac pa je bil tokrat bolj površen pri popravljanju in je na str. 120 izgubil celo nekaj besedila.

Na splošno je tudi ta snopič pisan z isto skrbnostjo in obširno zgodovinsko osvetlitvijo kot dosedanja dela. Ob zaključku druge knjige lahko rečemo, da nam je avtor podaril obširno delo, ki je postalo potrebno ne samo zaradi nedosegljivosti Ušeničnikove Sociologije, marveč tudi zaradi nekaterih važnejših sprememb v stališču katoličanov do sodobnih vprašanj, (pravica do dela, aktivni upor proti oblasti), ki so jih povzročile spremenjene okoliščine. Delo obsega vsebinsko pretežno socialno filozofijo, dopolnjeno pa je tudi z mnogimi mislimi iz drugih področij (filozofije, etike, prava, etnologije, zgodovine). Še najmanj je v njem sociologije, kakor jo danes pojmujejo katoliški sociologi v Severni Ameriki. Kot ideološko delo bo gotovo moglo izvršiti veli-

ko nalogo ne samo med Slovenci v svobodnem svetu, marveč morda kedaj pozneje tudi doma. Poedinci in študijske skupine bodo našli v tem delu ne samo zdravo temeljno orientacijo, marveč tudi mnogo informacij iz sorodnih področij.

R. Čuješ

* * *

V založbi Slovske kulturne Akcije v Buenos Airesu je izšel roman Marijana Marolta: "Zori, noč vesela". Dogodki v povesti so iz dobe še pred prvo svetovno vojno in se odigravajo večji del v okoliških krajih Vrhnike. Zanimivo je, da je delo pisano zelo življensko, tako, kakršna je doba iz katere je snov vzeta (realistična). Nekateri osebnosti so celo zgodovinske (pisatelj Jurčič, slikar Wolf). Pisatelj je dobro zadel psihologijo tako kmečkega človeka kot podeželske "gospode," zlasti pa površno ljudsko sodbo in tolmačenje dejanj bližnjega. Njegovi junaki so najrazličnejši tipi in značaji. Odlična pojava je učitelj Leopold Cvek, ki je storil največ dobrega ljudem s svojo nesebičnostjo in dobrohotnostjo, ki ju spremlja skrajna odločnost in pravicoljubnost.

Delo je lep roman, ki je obenem slavospev rodni domačiji v emigraciji.

MIC

SLOVENSKI RADIO KLUB V TORONTU.

Slovenski Radio Klub v Torontu je imel do sedaj že 6 oddaj od sobotah od pol tretje ure popoldne preko postaje CKTB St. Catharines, na valovni dolžini 620 Kc. V začetku smo bil nekoliko skeptični, kake bodo te oddaje, saj so bile pri začetnih oddajah razne motnje. Izvedeli smo, da je te motnje zakrivil v glavnem aparat za snemanje, a v zadnjem času so bili ti nedostaki v veliki meri že odpravljeni. Tudi kakovost oddaj se je že občutno dvignila. Slišali smo nekaj res lepih oddaj, ki so nam vsem šle do srca, saj smo ob njih tukaj daleč začutili našo lepo domovino Slovenijo tako blizu. Lepa slovenska beseda in nesmrtna slovenska pesem, narodna in umetna, sta nam preko naših sprejemnikov pričarali del naše zemlje v naše domove, da smo za hip lahko pozabili na dnevne težave, brzino življenja in materialistično hlastanje za dolarni...

Pozdravljamo zamisel branjca Angleških tekstov o Sloveniji in Slovenci, saj oddaje ne poslušamo samo mi. S takim seznanjanjem tujcev z nami in našo zemljo vrši slovenska radijska ura tudi zelo važno poslanstvo v svetu, v očigled dejstvu, da nas skoraj nihče ne pozna kot Slovence, da nihče ne ve, kje je Slovenija, čeprav novejši evropski zemljevidi prinašajo Slovenijo, označeno kot Slovenijo. K tej zamisli Slov. Radio Kluba naše častnike.

Omenili bi še, da je na oddaji proslave "Dominion dneva" govori G. Andy Thompson, glavni zvezni predstavnik ministerstva za državljanstvo in vseljevanje. Izvedeli smo pa tudi, da bodo tudi druge važnejše osebe iz kanadskega javnega življenja nastopili na slovenskih oddajah.

Naprošeni smo bili, da sporočimo vsem bralcem in prijateljem slovenske radio ure, če se še niso prijavili za člana radio kluba, to lahko store, ako pošljejo prijavnico na naslov: Slovenski Radio Klub, P.O. Box 297, Adelaide P.O. Toronto 1., ONTARIO. S prispevki Vaše članarine krije radio klub stroške z oddajo. Zato še danes, če vam je pri srcu slov. radio ura, nakažite članarino, (ki je le \$1.00 na mesec) na gornji naslov. Če pa priložite še \$10.-, postane te ustanovani član. V četrtek, 28. junija je bil sestanek članov, na katerem je bil izvoljen začasni odbor, s predsednikom G. A. Šribarjem (Toronto) in podpredsednikom G. D. Ložarjem. (St. Catharines) na čelu.—Vodstvo Radio Kluba sprejema tudi vsakovrstna voščila in reklamo. Sporočite vse vaše želje in nasvete, na že omenjeni naslov. Prav tako vsem, ki so nam poslali častitke, nasvete in kritiko, prav lepa hvala in oglasite se še!

Želimo slovenskemu radio klubu mnogo uspehov in upamo, da nas bo soboto za soboto osrečeval z našo materino govornico in lepo slovensko glasbo in pesmijo!

Canadian Register je na kratko poročal o slovenskem romanju v Midland. Obširneje pa je poročal o ustanovitvi Katoliške ženske lige v slovenski župniji.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je vodil zaprte duhovne vaje za dekleta in žene v Torontu.

Slovenski kulturni krožek je imel uspel izlet na Musselman's Lake 8. julija. Udeležilo se ga je 46 oseb.

Slovenska narodna zveza je priredila prijetno zabavo s plesom v makedonski dvorani 30. junija. Makedonci so izkazali svojo gostoljubnost tako, da za dvorano niso nič računali.

V slovensko župnijo se je vrnil kot tretji duhovnik preč. g. Časl. C.M.

V zadnjem času je mnogo mladih kričavev razveselilo mlade slovenske družine v Torontu. Pri Brunškovih so dobili fantka, enako pri Pavlinovih, pri Pajkovih pa deklico. Srečnim staršem naše iskrene čestitke!

DAROVI ZA EHRlichov SPOMENIK

Doslej objavljeno:

obljube \$ 390.-,

dejansko vplačano \$ 112.-

Novi darovi:

F.Z. Toronto \$ 40.-, preč. g. A. Merkun, Cleveland, \$ 5.-, družina R.C., Toronto 10.-, dr. L. Leskovar, Chicago, \$ 10.-, Johana Logar, Enumclaw, Washington, \$ 2.-, ing. V. Škof, Toronto, \$ 50.-, skupaj \$ 117.-.

Do 5. julija skupaj: obljubljen \$ 457.-, plačano 229.-. Darove z oznako "Za Ehrlichov spomenik" pošljite na

enega spodaj navedenih naslovov:

Preč. g. Alojzij Nemeč, St. Michael ob Bleiburg, Kaernten, Austria

Rudolf Čuješ, 1 Walker Rd., Willowdale, Ont., Canada

Jakob Planinšek, 237 Plymouth Ave., Buffalo 13, N.Y., U.S.A.

Mirko Geratič, 2737 W 16 Str. Chicago 8, Ill., U.S.A.

CHICAGO

Romarski dan v Lemontu v nedeljo 1. julija je bil posvečen odhodnici urednika Ave Maria preč. g. Bazilija, ki odide te dni v Avstralijo kot misijonar med slovenske naseljenke. Preč. g. Bazilij je dvignil mesečnik Ave Maria na zavidljivo višino obencem pa je bil tudi tajnik Baragove Zveze. Odhajajoči misijonar je imel pri lurski votlini slovesno sv. mašo in pridigo. Po končani maši so mu učenci slovenske sobotne šole iz Chigaga med lepimi deklamacijami izročili križ in za slovo slovenski šopek. Bog daj odhajajočemu misijonarju mnogo uspeha med slovenskimi naseljenci v Avstraliji!

Mnogo novih slovenskih naselencev vidimo zadnje tedne v Chigagu. Eni so prišli semkaj iz Slovenije k svojcem, drugi so pa našli tukaj dobrotnike, ki so jim pomagali priti iz begunstva v svobodno

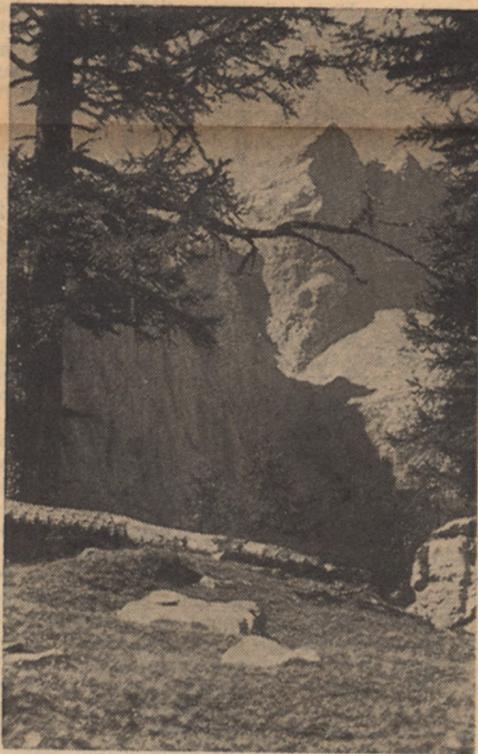
deželo in najti tukaj človeka vredno življenje. Vsem kličemo dobrodošli!

Vesel družinski dogodek so slavili pri Podlogarjevih na 4109 W. 31 Str. Da ne bo prehudo dolgčas mlademu Franku, so dobili sedaj še deklico, da bo več življenja pri hiši. Naše iskrene čestitke!

Frank Matkovič se je preselil iz 2030 W. 23rd Str. na 1847 W. Cermak R. v hišo ki jo je pred kratkim kupil od g. Terselicha. K podjetnosti naše čestitke! Prav je, da Franka večkrat obiščemo in mu damo kaj zaslužiti v trgovini, katero je prevzel od Terselicha!

Iz Milwaukeeja, Wisc. nam poročajo, da so pri našem naročniku g. Tonetu Kvedru na 812 W. Eden Str. dobili ljubko deklico, katero so krstili na ime Marija Terezija. Naše čestitke!

Po Sloveniji

PROTI NEBU JE ZAKIPELA SLOVENSKA ZEMLJA

OTOK BLEŠKI KINC NEBEŠKI...

SLAP ŠUM NA KONCU DOLINE VINTGAR...

SLOVENSKI TISK

Raziskovalni institut za vprašanja podonavskega prostora v Salzburgu, pri katerem sodelujeta tudi Hrvat K. Draganovič in Slovak F. Durčanský, prinaša v prvi številki svojega glasila-revije *Der Donauraum* razpravo A.S., po poročilu uredništva neimenovani slovenski publicist, ki je živel dolga leta v Sloveniji, pod naslovom *Die Slovenische Presse*.

Članek poroča o tisku v Sloveniji, o manjšinskem tisku v Avstriji in Italiji ter o tisku izseljencev.

Pod podnaslovom: "Konflikt generacij" poroča naslednje:

"V emigraciji se je še poglabil in razvil individualne oblike razkol med starejšo in mlajšo generacijo v obeh tradicionalnih političnih taborih, ki se je začel odražati že v domovini.

"Na krščanski strani je dobil najvidnejšega izraza predvsem v državno političnem pojmovanju. Za mlajši rod je jugoslovanska država obstojala prekratko, da bi mogla ustvariti državno politično ali celo dinastično tradicijo. Dvojna monarchija je propadla, predno so mladi dozoreli do politične zrelosti, dočim vztraja stara generacija na jugoslovanski državni zamisli, ker se še spominja narodnostnih bojev v Avstro-Ogrski. Mladina, ki jo je vrglo v svet z močno povdarjeno narodno zavestjo, sicer ni te narodne zavesti izgubila, toda na politično dogajanje gleda z drugimi očmi. Ker niso ti krogi vezani niti psihološko niti politično na nobeno državno obliko, so rodili že med vojno in v povojnih letih slovensko državno misel, ki je našla ugoden odziv med širokimi množicami. Ta okoliščina je vplivala tudi na državno politično preusmeritev vodstva Ljudske stranke.

"... Mesečnik "Slovenska država" v Torontu je začela izhajati pred 5 leti in je glavni organ teh krogov na severnoamerškem kontinentu. V Buenos Airesu pa izhaja "Slovenska pot", ki razvija podobne misli."

Revija prinaša v tej številki še naslednje sestavke:

P. Berger, Avstrijski problem nevtralnosti, H. Gross, Svetovnogospodarske perspektive Podonavja, A. Merkle, Legenda o avstrijski ječi narodov, W. Schneefuss, Donava kot vezni člen Evrope, A. Radvánszky, Duhovni pogoji integracije Podonavja; Avstrija, Evropski svet in Podonavje, Dunajska predavanja instituta.

Revijo zaključujejo poročila, ocene in bibliografija knjig in člankov, ki se nanašajo na Podonavje.

Ker smo revijo dobili pozno za to številko SD, bomo o posrednih člankih poročali pozneje.

dreš

ZLAGANOST OSVOBODILNE BORBE SLOVENSKEGA PARTIZANSTVA.

Slovenski narod je že v prvih začetkih l. 1941. in kasneje brez kakršnegakoli navorjanja od takratnega političnega vodstva, odločil in glasno obsodil osvobodilno borbo slovenskih partizanov.

Najnovejši dogodki v Rusiji potrjujejo, da se je slovenski narod v usodnih urah svojega življenja prav odločil in pravilno ravnal, ko je zgrabil za orožje in se začel braniti proti zlaganemu mednarodnemu komunizmu.

To vsesplošno narodno obsodbo so takrat komunisti označili kot reakcionarno in izdajalsko. Tisoči so bili zato mučeni, preganjani in izgnani, ostali pa po nasilnem prevzemu oblasti l. 1945. obsojeni na trpljenje in molk.

S smrtjo Stalina, "odrešitelja" delavstva in po njem vsega človeštva, in N. Kruščevim nastopom in odklonilnim stališčem do mrtvega voditelja svetovnega komunizma na 20. kongresu sovjetske komunistične stranke so se dogodki preteklosti pokazali svetovni javnosti v popolnoma drugačni luči.

Stalin, v čigar imenu je bilo dovoljeno in ukazano vsako dejanje, vključno "osvobodilna borba" v Sloveniji v minulih svetovni vojni, je padel v oči sedanjih sovjetskih oblastnikov v nemilost, po smrti zavržen, obdolžen vseh zločinov in obsojen kot krvoločni diktator, prevernež, morilec milijonov nedolžnih ljudi, prisvajalec osebnega božanstva in...

V njegovem imenu se je začela krvava revolucija v Sloveniji in drugod po svetu. Stalinovo ime je bilo omenjeno na vseh letakih, številnih podatnih brošurah in listih. V dneh krvave bratske vojne v domovini so bili naši domovi, javna poslopja, kamnite pregrade, lesene ograje in sveta znamenja na križpotjih popisana z najrazličnejšimi imeni in gesli kot: "Živel Stalin!", "Živel Tito!" in še dolga vrsta drugih zlaganih vzklikov.

V imenu teh gesel so pod pretvezo narodne "osvobodilne borbe" izpod trojnega okupatorja morili nedolžne ljudi, uničevali narodno imetje in končno slovenski narod še duhovno in snovno zaslužili.

Po končani zadnji vojni načrtno nadaljujejo z uničevalnim delom. Vse svoje sile posvečajo prevzgoji slovenske mladine. Preje v imenu Stalina, zdaj Tita in drugih skušajo mladini uničiti vsako spoštovanje do vere in jo iztrgati iz krščanske družine, ki je nositeljica vseh svetinj in kulturnih vrednot naroda.

Vse kulturno delo je usmerjeno v utrditev komunističnega reda in materialistične miselnosti. Komunistični kulturniki se kosajo, kdo vse bo bolje proslavil-preje Stalina, zdaj Tita in druge marksistične mogočnejše.

Slovenski narod molči, trpi in upa. Doba krvavih diktatur je, zgodovinsko gledano, kratkotrajna. Medsebojnemu sumničanju in obračunavanju sodobnih diktatorjev bo sledila še obsodba tlačnih narodov s sprostitvijo uklenjenega duha. Resnica bo zmagala in slovenski narod bo zaživel svobodno, prost vseh vezi in trnje ve sedanosti.

Svoboda ne bo več samo tiha, skrita želja milijonov zlomljenih in ponižanih, pač pa živa stvarnost svobodnega človeka.

Luka Dolenje

V SLOVENSKE PLANINAH

DELAJSKO VPRAŠANJE V LUČI CERKVE

(Konec)

Naloga poslodajcev

Poslodajci, bodisi lastniki sami ali pa upravniki kapitala, zavzemajo danes v gospodarstvu tako odlično mesto, da odločilno vplivajo ne samo na delavce, marveč tudi na vse potrošnike in mnogokrat celo na državo. Ko Cerkev naglašala načelo zasebne lastnine, prav tako odločno povdarja, da ne sme pozabiti svojih družbenih dolžnosti in opravičitev ter nedotakljivost osebnosti. Četudi današnji podjetniki niso odgovorni za vse zlo kapitalističnega gospodarstva, ki je vendar prvenstveno njihova dolžnost, da ga zboljšajo v skladu z naravnim redom. Načelo zasebne lastnine ima smisel samo, če je poskrbljeno, da je lastnina kar se da na široko porazdeljena. Cerkev zlasti priporoča majhne in srednje gospodarske enote tako v poljedelstvu, obrti, trgovini in industriji. Škofje izrecno svare, naj nihče ne veže pojma zasebne lastnine z zgodovinsko obliko kapitalizma, ki ga Cerkev enako obsoja kot komunizem. Cerkev priporoča decentralizacijo, porazdelitev industrije, toda te ne sme voditi želja po izkoriščanju cenene delovne moči podeželja ter težnja, izogniti se vplivu strokovnih organizacij.

Podjetnikova prvenstvena dolžnost je skrbeti za nemotni potek podjetja, k čemur spada tudi plačevanje primerne mezd, skrbeti za stalno izboljševanje delovnih pogojev, jamčiti za stalno delo ter nuditi proizvode potrošnikom po cenah, ki jih zmorejo. Njegov običej omejuje pravice delavcev ter ozir na občino blaginjo. Kjer je obstoj manjših podjetij ogrožen, naj si zagotove ugodnosti velikih z ustanovitvijo zadrug. Podjetnik mora pokazati svoje krščanstvo v odnosu do delaštva. Čeprav mu morajo biti pri srcu razmere delavcev, se mora varovati preživelega paternalizma ter jim pustiti, da sami urejajo svoje zadeve. Zlasti mora skrbeti za duhovni, npravn, pa tudi tehnični napredek svojih uslužbencev, spoštovati zakone ter duha in besedilo delovne pogodbe, ne iskati zanj, kar povzroča samo hudo kri med delavci.

Pravična mezda, ki jo mora plačevati delavec, upošteva potrebo delavca in njegove družine po spodobnem življenju, resnično stanje podjetja in razmere v gospodarstvu na sploh. Mezda mora biti zadostna, da omogoča štedljivemu delavcu tudi prihranke, ki mu omogočajo življenje v primeru brezposelnosti ali bolezni, obenem pa tudi pridobivanje zasebne lastnine na nepremičninah. Danes moramo smatrati v glavnem svobodno sklenjeno delovno pogodbo med podjetnikom ter strokovno organizacijo kot merilo pravične meзде, toda stremeti moramo za postopno uvedbo novega reda, ki bo priznal delavcem več sodelovanja v podjetju. Podjetnik mora skrbeti za zdrave delovne razmere, upoštevati delavca kot človeka, omejevati delo mater in žena ter očetovsko skrbeti za mlade delavce. Priznati mora strokovno organizacijo in z njo sodelovati, ne da bi se skotal vmešavati v njihove notranje zadeve. Tudi podjetniki naj se združujejo v organizacije podjetnikov, ter izmenjujejo svoje

skušnje v občino blaginjo. Njihovi večji dohodki naj jim služijo za večje izkazovanje usmiljenja v neposrednih darilih in v ustvarjanju novih možnosti dela. Tudi podjetniške organizacije naj postopoma vodijo do poklicno-stanovskega reda, ki predstavlja izboljšanje sedanega.

Naloga državljanov

Cerkev ni brezbrizna do družbenega vprašanja. Pa tudi nihče, ki se imenuje kristjan, ne sme ostati brezbrizen, pasiven, ali postati izdajalec. Kadar gre za vprašanje socialne pravičnosti, postane obramba delavcev dolžnost vsakogar. Papeži nas ponovno opominjajo na našo "dolžnost apostolske predanosti socialnemu študiju in delovanju" (Msgr. Montini v pismu Msgr. Bernareggiju 12. nov. 1946).

Pripadniki svobodnih poklicev se morajo zavedati, da nalaga višji položaj v družbi tudi večje obveznosti. Zato naj svoje družbene dolžnosti vestno opravljajo, pa kažejo zmernost v računanju, razen tega pa naj posredujejo med kapitalom in delom ter pomagajo delavcem pri doseganju njih upravičenih zahtev. Učitelji naj širijo socialni nauk Cerkev, ki ga pa morajo seveda najprej sami obvladati, vsem sloyem družbe, da ne bodo dajali ljudje, ki izpovedujejo sicer katoliško vero, pa v svojem poklicnem delu ne žive v skladu z načeli krščanske pravice in ljubezni, pohujšanja malovernim in zlobnim pretvezo, da bližajo cerkev.

Država

Cerkev ni naloga države, da bi nadomestila dejavnost nižjih edinic, mora vendarle brati družbeno šibkejšo sloje ter skrbeti za občino blaginjo. Cerkev spoštuje državno oblast v okviru njene pristojnosti, toda zahteva zase besedo povsod, kjer gre za rešitev duš. Za življenje v družbi je potrebna oblast, ki jo morajo tudi delavci spoštovati, toda oblast nima samo svojega izvora v Bogu, marveč tudi meje. Očitno krivičen zakon podanikov ne veže. Spoštovanje zakonite oblasti tudi ne izključuje pravice do kritike ter teženja po izboljšanju. V demokraciji se izraža soudeležba državljanov pri skupnih zadevah v konstruktivnih pobudah ter kritiki. V današnjih dneh mora država zlasti skrbeti za urejene razmere na področju družbenega sožitja raznih slojev ter na področju gospodarstva. Zlasti mora štiti delavca, ki je navezan zgolj na zaslužek od dela, skrbeti za zakonodajo za pravno in telesno zdravje po tovarnah, štiti nedeljski počitek, jamčiti pravico združevanja spore med delom in kapitalom s posredovanjem, skrbeti za to, da delavce, preprečevati dobro zakonodajo ter jo stalno izboljševati, skrbeti za družbeno ravnotežje, preprečiti komunistom spodkopavanje krščanskega reda v družbi zlasti pa odpravljati pogoje, ki zavajajo ljudi v komunizem.

Duhovniki

Duhovščina bo mogla izvršiti veliko delo za obnovo delavčevega življenja že z vršitvijo svojega splošnega poslanstva, nekateri odbrani pa še s tem, da se posebej posvetijo dušnemu pastirstvu med delavci. Da bi ohranili edinstvo v mišljenju in delovanju duhovnikov na socialnem področju, so škofje ustanovili posebno duhovniško komisijo za socialno preučevanje.

Za zaključek pozivajo škofje vse k požrtvovalnemu študiju in praktičnemu socialnemu delu, da bo ohranjena plemenita luč bratskega socialnega duha, ki jo je zanetil papež Leon XIII.

Zaključek

Ta zgoščeni pregled skupnega pastirskega pisma seveda že zdaleč ni mogel podati njegove vsebine, toda že ta oris nam dokazuje, da je Cerkev v reševanju družbenega vprašanja silno sodobna in da bi bil že čas, da bi ji mi verniki nekoliko hitreje sledili.

PRAKTIČNA SOCIOLOGIJA

Teoretično poznanje družbe, njenega ustroja in delovanja je gotovo zelo važno. Toda na žalost živimo v dobi, ko veljajo besede bivšega angleškega ministrskega predsednika Benjamina Disraelija: "Veš, moj dragi Coningsby, svet vodijo dokaj različni ljudje od onih, ki si jih predstavljajo tisti, ki niso za kulismi". Za komunizem je stvar že bolj ali manj jasna. Tudi v tistih demokratičnih državah, kjer je komunizem dovoljen ali celo soudeležen v vladi, vodijo komunistično stranko povsem druge osebe, kot pa tiste, ki nastopajo v javnosti. Komunizem je vedno podtalno gibanje brez ozira na to, ali ga država prepove ali ne. Toda tudi finančni mogotci ravnajo podobno in dirigirajo svoje lutke na svetovnem odru po svoji volji enako kot komunizem svoje javne zastopnike.

Praktično delovanje teh temnih sil, ki so se zaradi nečujčnosti poštenih državljanov polastile že skoraj vseh ključnih postojank v sodobni družbi, nam prikaže mornariški poveljnik v pokoju William Guy Carr v dveh svojih dokumentarnih knjigah:

THE RED FOG OVER AMERICA IN PAWNS IN THE GAME.

Obe knjigi sta polni konkretnih dejstev, ki so tako strašna, da jih je težko verjeti, resnega človeka, ki se zaveda odgovornosti do Boga, domovine, pa tudi družine in sebe, zbuditi iz komodne zaspanosti in ga pripraviti do dejanj. To avtor tudi želi: Vsak, kdor spozna resnico iz teh del, naj na svojem področju zastavi ves svoj vpliv, da se ohranijo pridobitve krščanstva in demokracije. Vsakdo naj zahteva od svojih parlamentarnih zastopnikov, da bodo izvrševali voljo teh, ki jih zastopajo, ne pa temnih sil, ki se skrivajo v ozadju.

THE RED FOG OVER AMERICA

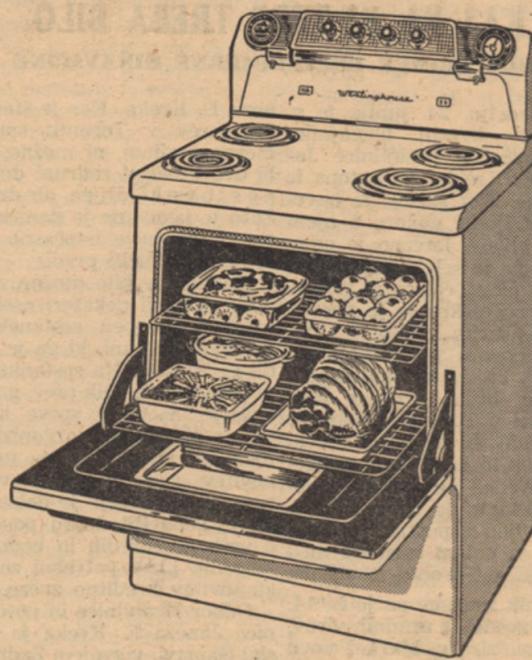
V tem delu opisuje pisec delovanje komunizma v Severni Ameriki od l. 1920 pa vse do 1955. Preiskava v Otawu je odkrila en vohunski sestav, avtor razkrije še 4 druge ter na primerih ter z imeni prikaže, kako so se komunistične celice prikradle v vse organizacije in na vsa kulturna področja. Prikaže tudi povezanost komunizma s kriminalom in kako znajo izkoriščati osebe, ki so jih najprej sami zavedli v kaznivajo dejanja. Knjiga je razdeljena v naslednja poglavja: Mednarodna zarota. Kako sem prišel v Kanado in zakaj. Kako so razne oblike spodjedanja rasle v Kanadi. Zarota in komunistično "podzemlje". Kako izrabljajo zarotniki prepovedano trgovino in prodajo. Zarotniki ter trgovina z blagom in mamili. Kako zarotniki pronicajo v družbo kvarijo javne uradnike. Preiskava carine. Spodjedanje pri veteranih in v vojski. Organizirano delavstvo in mednarodna zarota. Spodjedanje v vojni in trgovinski mornarici. Komunistična dejavnost v Kanadi. Vohunski krogi. Zarota v socialnih vedah. Kako zarotniki obvladajo politiko. Quo vadis. Knjiga obsega 224 strani.

PAWNS IN THE GAME

Druga knjiga, ki je izšla pred kratkim že v drugi izdaji (198 strani s stvarnim kazalom), prinaša zgodovinske podatke o organizatorjih revolucij od angleške revolucije (1640-60) do 2. svetovne vojne, večinoma podatke, ki nam jih je šolska zgodovina previdno zamolčala. To delo vsebuje naslednja poglavja: Svetovno revolucionarno gibanje. Angleška revolucija. Povzročitelji francoske revolucije 1789. Padec Napoleona. Ameriška revolucija. Denarne manipulacije. Dogodki pred sovjetsko revolucijo-Lenin. Sovjetska revolucija 1917. Politične intrige 1914-1919. Versailleska pogodba. Stalin. Španska revolucija. Državljska vojna v Španiji. Franco. Revolucionarna vlada terorja. Dogodki, ki so pri-

NOVO!

Kuhinske barve!
Možnosti čiščenja!
Avtomatično hitro kuhanje!

Westinghouse IMPERIAL 30

Nov, odlični načrt za 30" --- v svetlih kuhinjskih barvah - z hitrim, ugodnim in odličnim električnim kuhanjem... Velika peč iz vlaknatega stekla je avtomatično kontrolirana za kuhanje celotnega družinskega kosila bodisi da ste doma ali z doma. Okence, ki se ne zamegli, dopuščata stalno nadzorstvo kuhanja... ne da bi motili razdelitev vročine v peč.

VSEBUJE "EASI-OUT" ELEMENT

Potegneš ven za čiščenje — vtakneš nazaj za kuhanje!

Novi kurilni elementi se vzamejo iz peči, ne da bi bili povezani z žico... in omogočajo lahko in enostavno čiščenje tudi spodaj. Za Westinghouseovo kuhanje na površini so "Super Corox" elementi... ki ocvrto slanino in jajce preje kot v 3 minutah.

Oglejte si ga sedaj pri pooblaščenem prodajalcu za

Westinghouse

Napredne električne potrebnosti prvovrstne kakovosti.
Poedinstvo spremljive brez predhodnega obvestila.

vedli do 2. svetovne vojne. Izbruh 2. svetovne vojne. Sodobne nevarnosti.

O kvaliteti knjig priča morda najbolj zgovorno resnični dogodek: Neki gospod iz Ontarija je dobil knjigo Pawns in the Game v roke. Ko jo je prebral, je naročil in plačal po en izvod za vsakega poslanca in senatorja v Kanadi. Neki drugi gospod iz Bostona, (ZDA) je naročil 400 izvodov, da jih je razdelil.

O poštenosti pisca priča tudi dejstvo, da je o vseh svojih odkritjih sproti obveščal pristojne oblasti, žal pa skoraj vedno brez uspeha. Veliki

dreš

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM V VSEH NEPREMIČNINSKIH DRUŽINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

Carl Vipavec

SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR

278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

Slovinci kupujejo v slovenski trgovini

Joe Gomilar

1801 W. Cermak Road CHICAGO, ILL.

Vse, kar potrebujete za kuhinjo, dobite pri J. Gomilarju. Tudi OKUSNE KRANJSKE KLOBASE, SUHE ŠUNKI, PREKAJENE SVINJSKE ŽELODCE. Prav sedaj pa ima IZVRSTNO KISLO REPO in AJDOVO MOKO.

Pridite, videli boste, da boste dobili dobro blago! SVOJI K SVOJIM

Din 600 za \$1.- Narodna Banka. — Dostava v 14 dneh, poštnina \$1.50.

Paketi — Kolesa — Stroji BLED TRAVEL SERVICE 6113 St. Clair Avenue Cleveland 3, Ohio Karte za ladje ter letala

Slovenska država izhaja petnajstega v mesecu. Naroča se pri upravi, 61 McFarland Ave., Toronto 10, Ont. Canada Letna naročnina znava: Za ZDA in Kanado 3.-\$, za Argentino 20.- pezov, za Braziljo 50 kruzeirov, za Anglijo 0.75 L, za Avstrijo 30.- šilingov, za Avstralijo 2.- avstr. L, za Italijo in Trst 600.- lir, za Francijo 500.- frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi Slovenske poti.